

LICEUL DE CREATIVITATE ȘI INVENTICĂ "PROMETEU-PRIM"
CONCURSUL DE CHIMIE "PRO-CHIM"

25 aprilie 2015

Clasa a IX-a

I. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect.

20p

- Cuarțul este oxidul unui element X care este al doilea ca răspândire pe Pământ. Elementul este:
a. aluminiu   b. magneziu   c. siliciu   d. carbon
- Gazul rezultat în urma respirației este barbotat într-o soluție limpede de apă de var. Vei observa următoarele modificări:
a. nu se observă schimbări, nu are loc reacție chimică   b. se degajă un gaz colorat
c. soluția devine tulbură datorită Ca(OH)_2 format   d. soluția se tulbură datorită formării CaCO_3 .
- Pentru procesul redox: $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7 + \text{XH}_2\text{SO}_4 + \text{YSO}_2 \rightarrow \text{K}_2\text{SO}_4 + \text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3 + \text{ZH}_2\text{O}$, valorile X, Y și Z sunt:
a. 1, 3, 1   b. 4, 1, 4   c. 3, 2, 3   d. 2, 1, 2
- O substanță compusă are formula moleculară ABC_3 , iar între numerele atomice ale celor trei elemente există relațiile: $Z_A - Z_B = Z_C - 2$; $Z_A = 2Z_B$ și $Z_A + Z_C = 20$. Substanța compusă este:
a. CaCO_3 b. KNO_3 c. MgCO_3 d. KClO_3
- Ce afirmație este **INCORECTĂ** cu referire la moleculele NH_3 , PH_3 și AsH_3 ?:
a. Toate conțin o pereche de electroni neparticipanți   b. Toate sunt molecule polare
c. Toate trei conțin trei legături covalente simple   d. Toate trei sunt plane și triunghiulare.
- O bară de fier se transformă în rugină, FeO(OH) , în proporție de 40% și cântărește după ruginire 276,8 g. Masa inițială a barei de fier a fost de:
a. 692 g   b. 174,16 g   c. 224 g   d. 448 g
- Piatra vânăță, $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$, se utilizează pentru obținerea unor reactivi de identificare a substanțelor reducătoare. Pentru obținerea unui reactiv numit Fehling se dizolvă 10 g de $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ în 350 g apă. Soluția obținută este tratată cu o soluție de NaOH. Masa soluției de NaOH de concentrație 10 % care precipită complet ionii Cu^{2+} este:
a. 50 g   b. 32 g   c. 25 g   d. 16 g
- O substanță gazoasă are densitatea (în c.n.) egală cu 0,00196 g/ml, substanța este:
a. Ne   b. Ar   c. O_2 d. CO_2
- Un compus conține 53,1% carbon, 15,95% hidrogen și azot. Masa molară a compusului este 90 g/mol. Compusul are formula:
a. $\text{C}_4\text{H}_{14}\text{N}_2$ b. $\text{C}_2\text{H}_7\text{N}$ c. $\text{C}_3\text{H}_{12}\text{N}_2$ d. $\text{C}_2\text{H}_{14}\text{N}_2$
- Un nor ce cuprinde un volum de 5000 l H_2O ($\rho_{\text{apă}} = 1 \text{ kg/l}$) traversează o zonă în care se află 44,8 l SO_2 (c.n.). Ploaia acidă rezultată va avea o concentrație exprimată în g/l de:
a. 0,033 g/l   b. 0,032 g/l   c. 0,012 g/l   d. 0,025 g/l

Problema II. Wolframul este un metal cu luciu alb-argintiu, maleabil, ductil și extrem de rezistent. Se știe că este metalul cu cel mai înalt punct de topire: 3422 °C.

Partea de masă a wolframului în scoarța pământului este de circa 0,0064. Wolframul nu se găsește liber în natură, ci în formă de oxizi și wolframați. Cele mai importante minereuri de wolfram sunt: *wolframit* (Mn, Fe) WO_4 și *scheelit* CaWO_4 .

În anul 2013, producția globală de wolfram a fost de 59.000 t, cel mai mare producător de wolfram fiind China, cu circa 80% din producția globală anuală.

Prelucrarea modernă a minereurilor de wolfram permite obținerea unei substanțe cristaline de puritate înaltă, cu formula $(\text{NH}_4)_{10}(\text{H}_2\text{W}_{12}\text{O}_{42}) \cdot 4\text{H}_2\text{O}$ - *parawolframatul de amoniu*, (numit în continuare *compusul A*). Acest compus se descompune, la temperatura de 300°C, cu formare de trioxid de wolfram, amoniac și apă.

1. Determinați gradul de oxidare al wolframului în *compusul A*.

(2p)

Gradul de oxidare al wolframului este: _____

2. Calculați masa molară a *compusului A*. (2p)

Rezolvare:

Răspuns: $M(A) =$ _____

3. Calculați partea de masă a wolframului în *compusul A*. (2p)

Rezolvare:

Răspuns: $\omega(W) =$ _____

4. Scrieți ecuația reacției de descompunere termică a *compusului A*. (2p)

Ecuația reacției: _____

Wolframul pur nu poate fi obținut prin reducerea oxizilor de wolfram cu carbon, deoarece interacționează cu acesta formând carburi. Din această cauză, agentul reducător utilizat în producerea wolframului este hidrogenul.

5. Scrieți ecuația reacției de reducere a trioxidului de wolfram cu hidrogen și egalați-o prin metoda bilanțului electronic. (4p)

Ecuația reacției: _____

Bilanț electronic:

6. Știind că o fabrică de producere a wolframului dorește să obțină 100 t de wolfram pur, calculați masa minimă de *wolframit* pe care trebuie să o utilizeze (raportul molar al ionilor $Fe^{2+}:Mn^{2+}$ în minereu este de 3:1). Se consideră că toate procesele de conversie, la care participă wolframul, decurg cu un randament de 100 %. (4p)

Rezolvare:

Răspuns: $m(wolframit) =$ _____

6a. Calculați ce buget minim trebuie să aloce fabrica de producere a wolframului pentru procurarea cantității necesare de minereu, dacă prețul unui kilogram de wolframit este de 81,15\$. (1p)

Rezolvare:

Răspuns: Bugetul minim alocat este de _____

7. Care este valoarea presiunii minime a hidrogenului necesar pentru a reduce 1,00 kg de trioxid de wolfram la temperatura $650^{\circ}C$, într-un vas cu volumul de $1,00 m^3$? (Se consideră că hidrogenul respectă legile gazelor

ideale.) (Constanta gazelor ideale: $R=8,3145 \frac{J}{K \cdot mol}$)

(4p)

Rezolvare:

Răspuns: $p(H_2) =$ _____

Prin reducerea cu cocs a trioxidul de wolfram se formează carbura de wolfram (numită în continuare **compusul B**). Carbura de wolfram are variate utilizări: de la ustensile de tăiat cu o duritate apropiată de cea a diamantului, până la reflector de neutroni în reactoarele nucleare.

8. Deduceți formula moleculară a carburii de wolfram, dacă se știe că partea de masa a carbonului în **compusul B** este de 6,12%. (2p)

Rezolvare:

Răspuns: $B =$ _____

9. Scrieți ecuația reacției de reducere a trioxidului de wolfram cu cocs și egalați-o prin metoda bilanțului electronic. (4p)

Ecuția reacției: _____

Bilanț electronic:

10. Știind că randamentul reacției de reducere este de 76,81%, calculați masa de **compus B** ce se va obține din 250 kg de trioxid de wolfram și masa necesară de cocs (dacă reacția ar decurge stoechiometric). (5p)

Rezolvare:

Răspuns: $m(B) =$ _____, $m(cocs) =$ _____

Problema III: Un element metalic **X** formează mai mulți oxizi. Metalul **X** este larg utilizat în fabricarea oțelurilor cu duritate înaltă și pentru acoperiri anticorozive.

La încălzirea unei probe din oxidul **A** (al metalului **X**) la peste 500°C, pentru un timp îndelungat, partea de masă a oxigenului din probă se micșorează de 1,520 ori. Produsul acestei reacții este un alt oxid de culoare verde-închis **B**, care este utilizat ca abraziv sau colorant anorganic.

Reacția compusului **A** cu un acid **C** produce sarea **D**.

În industrie, metalul **X** este produs din reducerea unui mineral **E** cu cocs într-un cuptor electric. Mineralul **E** conține pe lângă metalul **X** un alt metal - componentul de bază al oțelurilor.

Partea de masă a oxigenului în compusii **B**, **C**, **D** și **E** este arătată în tabelul de mai jos:

Compusul	B	C	D	E
$\omega(\text{O}), \%$	31,58	58,48	48,96	28,59

III.1 Identificați metalul **X** și compușii **A**, **B**, **C**, **D** și **E**.

(15p)

Rezolvare:

Răspuns: $X = \underline{\hspace{1cm}}$, $A = \underline{\hspace{1cm}}$, $B = \underline{\hspace{1cm}}$, $C = \underline{\hspace{1cm}}$, $D = \underline{\hspace{1cm}}$, $E = \underline{\hspace{1cm}}$.

III.2. Scrieți ecuațiile reacțiilor ce sunt menționate în enunțul problemei și egalați-le prin metoda bilanțului electronic.

(12p)

Rezolvare:

1.

2.

3.